

# Een ballon voor opa

Geschreven door Annemiek Neefjes  
met illustraties van Alice Hoogstad



Uitgeverij Leopold/  
Amsterdam

www.leopold.nl

## Het boek

Boeken zijn een ideaal hulpmiddel om kinderen aan de praat te krijgen. In het bijzonder over onderwerpen die jezelf emotioneel raken. Wordt je gezin geconfronteerd met ziekte en dood van een geliefd persoon of dier, dan overvallen kinderen je vaak met hun vragen. Vooral kleuters hebben zo hun eigen kijk op 'dood zijn'. Hoe zij de dood beleven en ervaren, vind je terug in **Een ballon voor opa**. Het is zeer geschikt voor kinderen onder de acht jaar.

Gewoon om voor te lezen, ook al is er niemand overleden. Uit voorzorg. Het kan namelijk zo maar zijn, dat je kind morgen geconfronteerd wordt met de dood van zijn of haar vis in de viskom, of van de poes van de burens, of met het verhaal dat de oma van een klasgenootje ernstig ziek is. Als er een geliefd persoon overlijdt is het boek bij uitstek een handige steun in de rug om het verlies te verwerken en het begrip 'dood' een plek te geven.

En is je kind wat ouder en een goede lezer, dan leest hij of zij dit verhaal in één keer uit.

## Wat begrijpen kinderen

Kleuters ervaren de dood anders dan volwassenen. Onder de zeven jaar zien kinderen de dood niet als een onherroepelijk einde van het bestaan. Opa blijft gewoon leven, alleen op een andere plek. Annemiek Neefjes heeft dit gegeven zorgvuldig uitgewerkt in haar boek.

Het meisje Tara ziet dood zijn als een soort verhuizen. Ze is ervan overtuigd dat opa verder leeft in de hemel. Ze praat met opa, stelt hem vragen en Opa geeft Tara gewoon antwoord.

In de ogen van een kleuter kan de overleden persoon zomaar weer bij hun verjaardag aan tafel zitten. Ze balanceren op de grens van fantasie en werkelijkheid. Het ene moment praten ze over alle ins en outs: heel reëel over hoe opa dood is gegaan. En op een ander moment fantaseren ze er van alles bij.

Onderdruk nu de neiging om je kind te corrigeren en waarheidsgetrouwe informatie te geven. Het is namelijk juist die waarheid die een kleuter nog niet kan hanteren.

En eigenlijk hebben wij als volwassene er ook moeite

mee. Want wij weten ook dat niet alle zieke opa's doodgaan. Het inzicht in het ziektebeeld, eventuele oorzaken en gevolgen geeft ons duidelijkheid en een houvast.

Kleuters missen echter deze greep op het ziektebeeld en vullen dat wat ze horen, maar niet kunnen plaatsen, in met hun fantasie. Het is juist die fantasie die hen helpt om het verlies een plek te geven. Zo bedenken kinderen de meest mooie oplossingen om contact te houden met een overleden persoon of dier: ze praten met de wolken of versturen berichtjes met een ballon naar opa in de hemel! Steun ze hierin.

Pas vanaf negen jaar weten kinderen dat de dood echt een onherroepelijk gegeven is.

## Leestips THUIS

Is er geen directe aanleiding in je gezin, maar wel in de klas, geef je kind dan de kans om er thuis over door te praten. Doe dit vooral, als je kind erover begint. *Een ballon voor opa* biedt dan veel aanknopingspunten om meer begrip te krijgen voor het verdriet van het klasgenootje.



Copyright © 2009 illustraties Alice Hoogstad

Ook zonder dat er aanleiding voor is, kun je het boek *Een ballon voor opa* voorlezen. Je maakt kinderen niet ongerust of bang voor de dood als je zelf ook niet bang bent om erover voor te lezen. Ieder boek dat je voorleest, moet je liggen! Dan geniet je echt samen van het verhaal en komt de boodschap het beste over bij je kind. Je kunt het verlies van de opa van Tara net als ieder ander verhaal voorlezen. Bedenk dat een video kijken over Sneeuwwitje vele malen ingrijpender is, dan het op schoot voorlezen van een boekje over een zieke opa die doodgaat.

In *Een ballon voor opa* worden mooie herinneringen aan opa opgehaald. Door samen na een overlijden alle kwaliteiten van een geliefd persoon of dier op te noemen, en eventueel in een tekening te verwerken, krijgt die dierbare persoon of dat speciale huisdier een bijzonder plekje in huis.

Ben je zelf erg geëmotioneerd, dan vergeet je soms de emoties en behoeften van je kind. Je beantwoordt vragen misschien te vaak met 'straks, dan leg ik het je uit...', waardoor je kind op een gegeven moment boos en opstandig wordt. Kijk of je toch even voorrang kan geven aan een wens van je kind en probeer je te verplaatsen in zijn of haar gevoelens. Net als de moeder van Tara die, ondanks de drukte, even een frisse neus gaat halen.

Is de begrafenis of crematie achter de rug, dan kun je samen met je kind regelmatig iets moois maken voor op het graf of bij de urn. Kinderen kunnen beter hun verdriet verwerken met behulp van iets tastbaars. Doe foto's, briefjes, kaarten en andere herinneringen in een doos of plak ze in een mooi fotoboek. Op die manier blijft er een herinnering bestaan en blijft 'de deur open staan' voor je kind om over het verlies te praten.



N.B.

Is je kind erg gevoelig en ben je bang dat je kind zich ongerust gaat maken over zijn of haar opa en oma, lees dan liever een dierenboek voor zoals *Derk Das blijft altijd bij ons* of *Vier bevertjes en een kastanje*. Daarmee creëer je wat meer afstand en kun je toch voorzichtig het dode vogeltje op straat of juist het zieke huisdier bespreekbaar maken.

## IN DE KLAS

Heeft een van de kinderen in de klas een grootouder of een ander familielid verloren?

De juf van Tara vraagt haar niet direct naar de dood van opa. Vertel in een kringgesprek over een eigen ervaring met de dood. Geef de kinderen de ruimte om ook met verhalen te komen. Dat maakt het voor het kind in kwestie makkelijker om over zijn/haar verlies te vertellen. Het kan het eigen verdriet minder zwaar maken, de verhalen van de andere kinderen leiden af en kunnen troost geven.



Laat de kinderen een tekening maken over wat ze het liefst met hun opa/oma doen/deden. Of met hun huisdier dat dood is gegaan of... Hang ze op aan de muur en laat alle kinderen het verhaal bij hun tekening vertellen.



Emmeliek Boost  
Pedagoge en initiatiefneemster van de  
opvoeddesk  
www.opvoeddesk.nl